

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֵמְדָּה יָמִימָה

HEMDAT YAMIM

פרשת שבוע **שלח תשע"ז**

האם יש קריטריונים למינוי דינים בארץ ישראל-ארץ חמדה?

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

העיסוק בשבח "ארץ חמדה-ארץ ישראל", כתיקון לחטא המרגלים הוא העניין המיוחד בכל שנה בפרשת "שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים" (במדבר י"ג ב). השמחה בניין 'ארץ חמדת אבות', מכפרת על הבכיה באותו לילה, שבגללה נקבעה בכיה לדורות. עיינו בדברינו **לפרשת שלח תשע"ז**.

גם יום השנה העשרים ושלושה להסתלקותו של מו"ר מרן הגר"ש ישראלי זצ"ל צוין ביום מיוחד השבוע. (המעוניינים לקבל קישור לצפייה בהרצאות בנושא: תורתו של הרב בענייני תורה ומדע, מוזמנים לפנות למשרדי "ארץ חמדה" [.info@eretzhemdah.org](mailto:info@eretzhemdah.org)).

החיוב להקים בתי דין סמוכים הוא אחד הדברים בו נתייחדה ארץ ישראל. בית דין גדול בלשכת הגזית, בתי דין של עשרים ושלושה ובתי דין רגילים של שלושה דינים בכל עיר.

ננסה להבין מה הן התכונות הנדרשות מכל דיין, על פי הדרכת מו"ר מרן הגר"ש ישראלי זצ"ל, וכיצד הדבר בא לידי ביטוי בבחירת רבנים לבית המדרש ב"ארץ חמדה", לתוכנית לקבלת כושר "דין ודין". הרמב"ם בהלכות סנהדרין (פ"ב ה"א) פסק: "אין מעמידין בסנהדרין בין בגדולה בין בקטנה אלא אנשים חכמים ונבונים, מופלגין בחכמת התורה בעלי דיעה מרובה".

ברור שהתנאי ההכרחי כדי לקבל הסמכה לדיינות, הוא ידיעה רחבה ומעמיקה בתורה, כלומר, בש"ס ופוסקים. זו הסיבה שתוכנית הלימודים כוללת את כל סדר נזיקין וכל שו"ע חושן משפט. כל סדר נשים וכל שו"ע אבן העזר.

אמנם תנאי הכרחי זה איננו מספיק, והראיה לכך היא שהרמב"ם כפל דבריו: "1. חכמים 2. ונבונים", "1. מופלגין בחכמת התורה 2. בעלי דיעה מרובה". מה כוונתו?

בפרשת תזריע, התורה עוסקת בהוראה בענייני הלכות נגעים. גם שם אנו מוצאים כפילות דומה. וז"ל הכתוב (ויקרא י"ג ג): "וְרָאָה הַפֶּה אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה לֶבֶן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַפֶּה וְטָמֵא אֹתוֹ", מה ההבדל בין הראיה הראשונה לבין הראיה השנייה?

רבנו מאיר שמחה הכהן מדוינסק, בספרו "משך חכמה" לימדנו: "הכפילות מבואר... ויתכן על דרך רז"ל שהכוונה שיראה את הנגע אם היא ראוייה לטמאה, הוא שיש בה סימן טומאה שער לבן. "וראהו הכהן" - הוא שיראה הכהן על האיש אם ראוי לטומאותו. הוא, אם חתן נותנים לו כל שבעה ימי המשתה, וכן ברגל נותנים לו כל ימות הרגל שלא לערב שמחתו, ו"דרכיה דרכי נועם". ולכן "וראהו" - איך הוא באיכותו אם הוא ראוי לפי הזמן לטומאותו".

מדבריו למדנו כי הידע והבקיאות בספרים הם אכן תנאי הכרחי, אבל הוא איננו מספיק. היכולת לחבר את הידע התורני עם החיים בדרך של "דרכיה דרכי נועם", הוא זה שהופך את התורה לתורת חיים ואת הראיה הרגילה לראיית עומק מעבר לשני המימדים הרגילים, הנגלים לעין המתבונן.

הרמב"ם ממשך ומגדיר את תכונותיו של הדיין: "יודעים קצת משאר חכמות כגון רפואות וחשבון ותקופות". לדבריו, ידע מדעי והשכלה כללית גם הם תנאי הכרחי בלתי מספיק, כדי להיות מוכתר בכתר תורה של ידן ודין.

הרמב"ם הוסיף שידיעת שפה זרה גם היא הכרחית, כיום מי ששולט באנגלית יכול להבין את רוב האנשים שאינם דוברי עברית. בתקופתו של הרמב"ם כנראה לא הייתה שפה כזאת ולכן דרישתו (שם ה"ו), הייתה מחמירה עוד יותר: "ושידעו ברוב הלשונות". לכן, לחלק גדול מדייני בית הדין ב"ארץ חמדה-גזית", יש ידע כללי נרחב, שליטה בשפה זרה ותאר אקדמי.

בדברינו, בשבוע הבא בע"ה, נמשיך לבחון את הדרישות ההלכתיות שהמועדים לדיינות צריכים למלא.

הבה נתפלל כי ארץ ישראל-ארץ חמדה, תשתבח עוד יותר בדיינים מקדשי שם שמים, שיודעים לחבר בין שמים וארץ באמצעות תורה "שדרכיה דרכי נועם".

לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל נלבי"ע ח' באייר תשע"ו	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל נלבי"ע י"ג בחשוון תשע"ח	לע"נ ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלבי"ע י' בתמוז תשע"ד	לע"נ הרב אשר וסרטיל ז"ל נלבי"ע ט' בכסלו תשס"ט
לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י' באייר תשע"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ דוד צבי טרשנסקי ז"ל בנם של יצחק ונעמי הי"ו נלבי"ע כ"ח באייר	לע"נ אסתר שמש ע"ה נלבי"ע כ' באב תשע"ז	לע"נ מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י"ז בסיוון תשע"ד

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

Eretz Hemdah
2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, ע"ר
רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.eretzhemdah.org info@eretzhemdah.org

ביתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת האנציקלופדיה התלמודית

הפרשה באנציקלופדיה התלמודית

התראה לעונש

על פי הערך: התראה, שבאנציקלופדיה התלמודית כרך יא

**"ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקשש עצים ביום השבת, ויקריבו אתו המצאים אתו מקשש עצים
אל משה ואל אהרן ואל כל העדה" (טו לב-לג)**

האם תלמיד חכם צריך התראה אף על פי שידוע האיסור?
עבר העבירה כמה דקות אחרי ההתראה - האם יכול לטעון ששכח את ההתראה?

דין התראה ומקורה. חייבי מיתת בית דין אין ממתים אותם אלא על פי עדים והתראה (תוספתא סנהדרין פ"א ה"א וברייתא בבלי שם ח ב ו פ ב; רמב"ם יסודי התורה פ"ה ה"ד ואיסורי ביאה פ"א ה"ג). וכן חייבי מלקיות אין מלקים אותם אלא על פי עדים והתראה (רמב"ם שם ושם וסנהדרין פט"ז ה"ד). לא נאמרה התראה אלא לעונש שבידי אדם, כגון מיתת בית דין או מלקות; אבל עונש שבידי שמים, כגון כרת או מיתה בידי שמים, אין צריך התראה (עי' סנהדרין מ ב ועי' השגות הראב"ד מילה פ"א ה"ב), שלשמים גלוי הוא אם שוגג הוא או מזיד (רש"י סנהדרין שם ד"ה אלא).

אחד המקורות להתראה מן התורה הוא ממה שנאמר כאן: **וְיִקְרְבוּ אֹתוֹ הַמַּצְאִים אֹתוֹ מְקַשֵּׁשׁ עֲצִים** - ולא נאמר שקישש עצים, אלא מקושש, שלאחר שראוהו ומצאוהו היה מקושש (רש"י) - שהתרו בו ועדיין הוא מקושש. מכאן שצריכים התראה לסקילה (דבי רבי ישמעאל סנהדרין מא א וגמרא שם).

בתלמיד חכם. לא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד (סנהדרין ח ב; רמב"ם איסורי ביאה פ"א ה"ג וסנהדרין פ"ב ה"ב וע"י"ש במגיד משנה לאיסורי ביאה ובכסף משנה לסנהדרין שזה לדברי הכל), שלא יוכל לומר סבור הייתי שמותר (רש"י סנהדרין שם ד"ה אלא; רמ"ה שם). לפיכך סובר רבי יוסי בר

התראה. אזהרה שמזהירים את מי שעומד לעבור עברה שחייבים עליה מיתת בית דין או מלקות.
הפרקים: א. הדין ומקורו; ב. המתרים; ג. הודעת האיסור והעונש; ד. קבלת ההתראה; ה. חיוב המותר; ו. שאינם צריכים התראה

כרך יא טורים רצא-שיד

יהודה, שחבר - תלמיד חכם, היודע שדבר זה אסור (עי' תוס' ר"י קדושין עז ב, ונראה מדבריו שיובאו להלן שאין צריך שידע אלא איסור זה בלבד) - אין צריך התראה (סנהדרין שם). אמנם כתבו רבנו יונה, רמ"ה (סנהדרין שם) וריטב"א (מכות ו ב) שמכל מקום צריך להודיע לו שהחפץ הוא של איסור, כגון שהיא אשת איש או שזה חָלָב או שהיום שבת. וכן סובר רבי יוסי בר יהודה מטעם זה, שהשונא שהרג את חברו נהרג בלא התראה, מפני שהוא כמותרה עליו ועובר על התראה, שוודאי לדעת הרגו (מכות ט ב). חכמים חולקים וסוברים שאף החבר צריך התראה (סנהדרין שם).

הלכה כחכמים, שאחד תלמיד חכם ואחד עם הארץ צריך התראה, שמא שוגג היה (רמב"ם איסורי ביאה שם וסנהדרין שם); כי אף על פי שהוא חכם ויודע שדבר זה אסור לעשותו ומתחייב עליו מיתה או מלקות, מכל מקום יכול לומר שכחתי בשעת המעשה או טעיתי, וכן כל כיוצא בזה. הלכך, לסלק כל טעות צריך התראה (רדב"ז על הרמב"ם סנהדרין שם). והמגיד משנה (איסורי ביאה שם) והכסף משנה (סנהדרין שם) ביארו שלא ניתנה התראה אלא להבחין המעשה אם נעשה בשלמות כוונה ומחשבה או אם הוא שוגג בשום דבר, כגון שלא ידע שזו היא ערוה או שחתיכה זו חָלָב או שהיום שבת. וכתבו קצות החושן (סי' כח ס"ק ח) והשואל ומשיב (מהדורא תנינא ח"א סי' פד) שהוא חידוש שחידשה התורה בהתראה - להבחין בבירור בין שוגג למזיד. לפיכך כתבו התוספות (סנהדרין מ ב ד"ה מנין) שמה שהוצרכו ללמוד התראה מן התורה, הוא בחבר, לסוברים שחבר צריך התראה, שבשאינו חבר הרי לא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד.

זמן עשיית העברה. אינו חייב עד שיעשה את העברה תיכף להתראה בתוך כדי דיבור - זמן אמירת שלום עליך רבי, ויש מוסיפים ומורי - אבל אחר כדי דיבור צריך התראה אחרת (רמב"ם סנהדרין פ"ב ה"ב ע"פ סנהדרין מ ב). שאם שהה לאחר ההתראה יותר מכדי דיבור, יש לומר שכבר שכח ההתראה (רש"י סנהדרין מ ב; רמב"ן בהשגות לספר המצוות שורש ט ע"פ כתובות לג א). והוא הדין בחייב מלקיות (תוס' יום טוב מכות פ"ג מ"ז ע"פ הרמב"ם בכמה מקומות). ואף על פי שבמקום שקרוב הדבר אין לחשוש לשכחה (עי' ר"ן שבועות פ"ז בשם הרשב"א בענין חשוד), כתב קצות החושן (שם) שגם זה חידוש הוא בהתראה, שצריכים הבחנה גמורה בין שוגג למזיד. וגם לחידוש זה כתבו התוספות (סנהדרין שם) שהוצרכו ללמוד התראה מן התורה. מדברי התוספות ר"י (קדושין עז ב) נראה שלרבי יוסי בר יהודה, הסובר שחבר אין צריך התראה לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד, גם באינו חבר אין צריך שיעשה העברה תוך כדי דיבור להתראה; שכיון שהתרו בו ויודע שדבר זה אסור וחייב עליו, הרי הוא כחבר (כן כתב בהגהות לחמרא וחיי ובהגהות מהר"ץ חיות סנהדרין שם).

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביורר מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטריט, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת לנבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.

זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

<p>לע"נ מרים ריגלר ע"ה רעייתו של ד"ר מיכאל ריגלר הי"ו נלביע אייר תשע"ח</p>	<p>לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלביע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלביע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
<p>לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד</p>			

Auckland, New Zealand

אוקלנד, ניו זילנד

מר חשון תשנ"ה

כשרות מרגרינה המיוצרת במפעל שמיצרים בו מאכלים שאינם כשרים

שאלה

המרגרינה פרוה היחידה הזמינה בניו זילנד מיוצרת באותו מפעל שבו מיצרים מוצרים משומן טרף. המוצר הטרף מיוצר פעם בחודש ואילו המרגרינה לפחות פעם בשבוע. שניהם מיוצרים בטמפרטורה מאוד גבוהה. במיוחד בשלב הראשון בדיאודוריסר (deodoriser) שם היא מגיעה ל-240 מעלות צלזיוס. הדרך היחידה לנקות את המכונה (ה deodoriser) היא באמצעות אויר חם. אני מניח שאין אפשרות להכשיר את המרגרינה הנ"ל, האם אני צודק?

פעם בחצי שנה נעשה נקיון כללי של המכונה (deodoriser) ואז מעבירים דרכה מים בדרגת חום קרובה לרתיחה כ-85 מעלות צלזיוס בתוספת דטרגנט כאוסטי. המים עם הדטרגנט עוברים גם דרך הצינורות. שאר המכלים והצינורות מנוקים באמצעות מים חמים עם הדטרגנט הקאוסטי בטמפ' של 65 מעלות צלזיוס. חומם של המוצרים המרגרינה והמאכלים הלא כשרים אינו עובר את ה-50 מעלות צלזיוס. ניתן לעשות הפסקה של 24 שעות בין הנקיון הכללי ובין היצור הראשון של המרגרינה. האם יש דרך כל שהיא להחשיב את פעולות הנקיון הנ"ל כפעולות הכשרה, כדי שאפשר יהיה להשתמש אח"כ במרגרינה כמוצר כשר?

תשובה

- א. אין בניקוי התקופתי שאותו עושים כל ששה חודשים, די כדי להכשיר את המכונות.¹
- ב. אמנם יש להתיר את המרגרינה שתייצר במחזור השני לאחר ניקוי זה, והוא מפני שניקוי זה מן הסתם ניקוי יסודי, שאחריו לא נשאר משומן הנבילה כלום,² ואז תהליך הייצור הראשון שלאחר הניקוי יכול לשמש כהגעלה למכונות,³ והייצור השני יהיה כשר, וזה בצירוף שהיו נותן טעם לפגם המותר בדיעבד.⁴
- ג. אם בגלל ההכשר יגבר הביקוש למרגרינה, ובית-החרושת יוסיף ייצור מיוחד עבור היהודים, יש לדון בשאלה זו מחדש ולברר, אם מתקיימים התנאים להגעלה.⁵ ולכן, כשיווצר המצב החדש, העבר נא את הפרטים החדשים, ונשוב להידרש לנושא.
- ד. לעניין הניקוי הרגיל אנו צריכים יותר פרטים על חום האוויר וכו', כדי לדון באפשרות שזה עצמו יכול להכשיר המכונות. לסיכום נחזור ונפרט את תהליך ההכשרה.

חלק א של מכונה (ה-deodoriser)

- א) ניקוי.
- ב) הפסק של 24 שעות בין הניקוי והייצור.
- ג) מחזור הייצור הראשון של המרגרינה - חלק זה יתכן שיכול לשמש כהגעלה ממש, מפני שהוא בחום 240°, אבל לא הסתפקנו בזה בגלל שאלת הקיסור ומפני שההגעלה היא בשאר משקין, וכן משום שאין לפנינו הפרטים המדויקים, אם תהליך הכנת שומן הנבילה זהה לתהליך הכנת המרגרינה.

חלק ב של המכונה (המכלים והצינורות)

- א) ניקוי [אפי' שיש כאן בישול בחומרי-ניקוי חריפים, אין נוהגים לסמוך על זה שייפגם הבלוע בתוך הדפנות על-ידיו].
- ב) הפסקה של 24 שעות בין הניקוי והייצור הראשון.
- ג) מחזור הייצור הראשון של המרגרינה - אע"פ שאין בו הגעלה במים רותחים, ניתן לצרף אותו כסניף:
 - א. משום דהוי "כבולעו כך פולטו".
 - ב. יתכן שאין חלק זה נחשב ככלי ראשון העומד על האש, ואולי אפילו הוי כעירוי מכלי ראשון, ולכן ניתן להגעילו במים שהיד סולדת בהם.
 - ג. ברצוננו להדגיש שאם משתמשים באותם מכלי-אחסון, יש לנקות גם אותם ולחכות 24 שעות עד למילוי במרגרינה הפרווה.

¹ עיין שו"ע או"ח (סי' תנב סעיף א), שהגעלה צריכה להיות דווקא במים שמעלים בועות, ועיין שם ב"משנה ברורה" ס"ק ושה בדעת המחבר והרמ"א, ועיין שם ס"ק ח שההגעלה שאינה מעלה בועות, אינה מועילה אפילו בדיעבד.

² וצריכים לבדוק שאכן הדבר כן. ואם יש מקומות שאי-אפשר לבדוק אותם, נראה שיש לסמוך על הנקיון כדעת ה"פרי חדש" (סי' צד ס"ק כה), שגויים מקפידים על נקיון, ולכן אם עושים ניקוי רציני, יש לסמוך שאכן נקי הוא. וכן כתב ב"מנחת יצחק" (ח"ג סי' כו ס"ק ה), אף-על-פי שהביא שם שה"בכור שור" חולק על ה"פרי חדש" בזה (מובאים דבריו ב"דרכי תשובה" סי' קכב ס"ק טז). ועוד, הואיל ומשתמשים בו בשפע, ודאי מתבטל השומן המועט שנשאר. ואין בזה משום מבטל איסור לכתחילה, הואיל והגוי שהוא בעל בית-החרושת (והבינונו שכן באמת המציאות), אינו מצווה שלא לבטל לכתחילה, ואינו עושה את זה בשביל הישראל (עיין בזה ב"אגרות משה" יו"ד ח"ב סי' מא וב"קצור שו"ע" על הלכות תערובות של הרב אהרן פפויפר ז"ל, סי' ח פרק ד הל' א). ואפילו אם היה בית-החרושת של ישראל, נראה שמותר

בכהאי גוונא, הואיל ואין כוונתו לבטל האיסור, וגם אין שם איסור ודאי (שייך יו"ד סי' פד סי"ק מ, וכן כתב ב"קצור שו"ע" הנ"ל סי' ח פרק ג הל' יא).

עין או"ח סי' תנב סעיף ה שבדיעבד מתירים להגעיל בכל משקה. ונראה דבכהאי גוונא הוי כדיעבד, הואיל ואין במקום מרגרינה אחרת. ועיין בספר "הגעלת כלים" (פרק י סעיף ג ובהערה ג ו-ד שם) בשם שו"ת רע"א סי' פג שהסכים להגעיל לכתחילה בחלב, כאשר אין מים במצא, ובשם "מלמד להועיל" (חאו"ח סי' צו) שכתב, שבשעת הדחק ואי-אפשר בעניין אחר, הוי כדיעבד, וגם בשם ספר "שרגא מאיר" (סי' עא) שהתיר כמו בנדון דידן, וב"אגרות משה" (יו"ד ח"ב סי' מא) שעשה מזה סניף להתיר. ואף-על-פי שב"אגרות משה" (יו"ד ח"א סוס"י ס) לא הסכים להתיר הגעלה בשומן-בשר כשר, עיין שם, מטעם שאין לשומן-בשר דין משקה, וציין לחולין דף קק ולריש פרק א דטהרות ב"תפארת ישראל" וב"משנה אחרונה", נראה שחזר בו בח"ב סי' מא הנ"ל, ששם הביא ראה למתירים הגעלה בשאר משקין מהא דסוף ע"ז ובזבחים דף צז, שכל יום ויום נעשה גיעול לחבירו, וכותב דהוי אפילו במים שנתבשלו בהם שמן ושומן, ותמה על הרשב"א שהביא ראה מזבחים דף צו ע"א לענין תרומה של יין, וזה ההיפך ממה שכתב בחלק א הנ"ל. וחוף מזה, הרי נדון דידן לא הוי הגעלה בשומן-בשר אלא במרגרינה פרוה, ולכן נראה שאפילו ל"אגרות משה" בחלק א אפשר להתיר, לכל הפחות בתור סניף.

כמו שכתב ב"אגרות משה" חלק ב הנ"ל (וזה עיקר הטעם לדבריו), שמעיקר הדין אפילו בלי הגעלה המרגרינה כשרה, הואיל והוי טעם לפגם לאחר 24 שעות, והבישול הוא בבית-חרושת של גוי שעושה מעצמו, בלי שישראל ביקש ממנו לייצר את המרגרינה, ולכן בזמן הבישול לא שייך לגזור על הגוי, וממילא מותר לישראל לאכול את התוצרת לכתחילה. והוא הדין בנדון דידן, שהרי הגוי לא עושה שום דבר מיוחד עבור ישראל, וכמו שמשמע מן השאלה.

ונראה שאפילו אם בית-החרושת שייך לישראל, שייך טעם זה, שהרי עיין שם ב"אגרות משה" ד"ה ואם, שכתב לאסור בבית-חרושת ישראל משני טעמים, (א) שהרי אם מעמידים לו משגיח, יש בזה משום לפני עור, שגורמים לו לעשות איסור של בישול בכלים שאינם בני יומן; (ב) לפי הרשב"א המאכל אסור באכילה. ונראה שבנדון דידן לא קיימים שני הטעמים הללו, שהרי בעל בית-החרושת אינו עושה בשביל ישראל, אלא בעיקר דעתו לייצר בשביל הגויים, ולכן אינו עובר על בישול בכלים שאינם בני יומן, וממילא גם אין המאכל נאסר לרשב"א, שהרי המבשל לא עבר על האיסור בבישולו. ואפילו אם תאמר שהוא עובר בזה שמבשל גם בשביל ישראל, נראה שאין הקונה עובר על לפני עור, שהרי בנדון דידן בית-החרושת אינו מוסיף כלום בייצור שלו, והיה עושה אותו הדבר אפילו בלי ההכשר של הרב, והואיל ואין כאן תוספת כלל, אין כאן מקום ללפני עור או מסייע ידי עוברי עברה. ואפילו לדעת הרשב"א, עיין ב"קיצור שו"ע" הנ"ל (הל' תערובות סי' ח פרק ד הל' ב) בשם ה"חזון איש" (יו"ד סי' לו סוס"ק יג) שמומר המייצר בשביל מומרים ובתהליך הייצור הוא מבטל איסור לכתחילה, אין האוכל נאסר, שהרי איסור האוכלים תלוי בכוונה לבטל, וזה לא שייך בישראלים מומרים, שבכל אופן לא איכפת להם לאכול מן האיסור כמו שהוא, וקלקלתו זו תקנתו. ונראה שהוא הדין בנדון דידן, שהרי לענין נותן טעם לפגם מיהא הוי המייצר והקונים מומרים, שהרי היו קונים עד עכשיו בלי הכשר ובלי הגעלה, ולכן לא שייך לאמר שהמייצר התכוון לבטל בעבורם, ובפרט שעיקר הייצור הוא לגוי. והדין של מבטל איסור לכתחילה הוא מקור לאיסור של הרשב"א, כמו שכתב בעצמו בבית ד' שער ד' בסופו, ולכן אותם הכללים שייכים. עיין הערה 4 בשם ה"אגרות משה" (ח"ב סי' מא) שעיקר ההיתר הוא מטעם נותן טעם לפגם ולא מטעם ההגעלה, וכאשר בעל-הבית הוא יהודי ומוסיף בשביל ישראלים ומבשל בכלים אינם בני יומן בשבילם, נראה דהוי איסור מטעם לפני עור וגם מקנס הרשב"א, וכמו שכתב ב"אגרות משה" (שם). ואפילו אם בעל בית-החרושת שאינו יהודי מוסיף בשביל ישראלים שעכשיו קונים ממנו, יש בזה גם דין מבטל איסור לכתחילה, לדעת הרשב"א, עיין בשו"ת הרשב"ש (סי' תקס), ושכך פסק ב"ערוך השולחן" (סי' צט סי"ק ח), וכך נפסק גם בקיצור שולחן ערוך הנ"ל (סי' ח פרק ד הל' ג). ובפרט שבספר "הגעלת כלים" (במבוא אות ב הערה ט) הביא הרבה ראשונים ואחרונים שפסקו כרשב"א, שנותן טעם לפגם אוסר בדיעבד, אם עבר ובישל במזיד בכלי אינו בן יומן, ודלא כ"אגרות משה" הנ"ל שכתב, שרוב ראשונים חולקים עליו (ונ"ל שגם הרשב"ש הנ"ל פסק כרשב"א, וכתב שם שגם הרמב"ם סבירי ליה כרשב"א, ואכמ"ל). ולכן צריכים לעיין עוד בכל זה (ב"אמרי בינה" הל' בשר בחלב ותערובות סי' יד בד"ה שוב ראיתי בתשובת הרשב"ש כתב שהמהר"ם מלובלין חולק על הרשב"ש הנ"ל והניח בצריך עיון, עיין שם וב"אגרות משה" הנ"ל), ונצטרך לסמוך על ההגעלה, ולכן צריכים לעיין יותר בתהליך הייצור.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

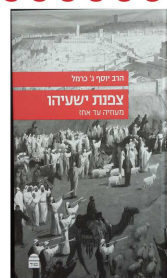
גם אני מאשר:
הרב שאול ישראל

מתפללים לרפואתם השלימה של:

יוסף (יוסי) בן חנה	רועי משה אלחנן בן ג'ינה דְּבֵרָה	אליעזר יוסף בן חנה ליבא
דוד חיים בן רסה Rassa	מאירה בת אסתר	ליליאן בת פורטונה
רבקה רינה בת גרונה נתנה	פריאל דפנה חיה בת שרה	יפה בת רחל יענטע
בתוך שאר חולי עם ישראל		

חדש - "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפיה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעוזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בבואור לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה